

Referat fra foredrag den 30. september 2020 af Flemming Møldrup – kendt fra ”Kender du typen” og Thomas Ravn Pedersen fra Verdensmålsakademiet

Formand Line Krogh Lay bød velkommen og introducerede oplægsholderne og Udvalget for Stevns Verdensmål og arbejdet med verdensmålene i Stevns Kommune.

Flemming Møldrup

Flemming Møldrup præsenterer sig som forbrugerekspert i forhold til de store strømninger i samfundet. Flemming er partner i Märk, som hjælper virksomheder med at blive mere bæredygtige.

”Natur retur”

Længslen efter naturen fylder mere og mere i vores bevidsthed. Så hvordan får vi flere mennesker fra byen ud i naturen og ud på landet?

Megatrends

I 1982 udkom en analyse af tidens og fremtidens megatrends (Megatrends: Ten New Directions Transforming Our Lives af John Naisbitt). Bogen handler om hvilket slags samfund vi befinder os i dengang og hvad der kommer til at ske i fremtiden. En central pointe i bogen er, at jo mere teknologi vi lukker ind i vores liv, jo mere får vi brug for de bløde ting og værdier i livet fx naturen, ro, yoga etc. *High Tech* skal altså balanceres af *High Touch*.

Verden flytter til de store byer

I 2050 forventes 65% af verdens befolkning at bo i urbane områder, eks. 30% flere københavnere siden 1995. Det kan betyde at landområderne vil afvikle sig selv, når folk fraflytter. Men det er vigtigt at gøre det modsatte: At investere i at beholde folk i landområderne.

Mange steder er det i dag op til borgerne selv at holde liv i de små samfund på landet, fx ved at gå sammen om at købe den gamle købmand som ellers var lukket.

Mange drømmer om at flytte ud af byen

20% af byboerne kunne godt tænke sig at flytte fra by til land, så der er et potentiale.

35% af unge mellem 18-29 år kan se sig selv bo i et landområde i 2030. I 2014 var det 23% der havde samme drøm.

Drømmen handler om at komme ud af hamsterhjulet og få et andet liv.

Klitmøller er et godt eksempel på hvordan man kan vende udviklingen i et døende samfund. I dag er der i Klitmøller ikke længere huse nok til at matche den store efterspørgsel og derfor er der påbegyndt nye boligbebyggelser.

High touch på Stevns?

Stevns har også noget der er helt unikt, hvilket er afgørende når man vil tiltrække nye borgere til kommunen. Kan Stevns være det alternativ til vores *High Tech*-verden og til hamsterhjulet – og det alternativ som folk længes efter?

Flemming opfordrer til at lægge en strategi for hvad Stevns vil være og hvad Stevns kan tilbyde folk. I dag er det ikke længere nok at tilbyde institutionspladser. Kan Stevns derimod tilbyde det *High touch* som folk går og længes efter?

Trivsel og mistrivsel

I vores samfund i dag er speederen helt i bund, vi kører i et syvende gear. Der har været urolige tider længe – også før corona-krise.

43.000 danskere oplever forskellige symptomer på stress. Selv børn skal arbejde efter uforståelige mål og tests.

40,5% af piger mellem 16-24 år lever med et højt stressniveau.

Nye generationer – nye øjne på verden

96% blandt generation Y (født 1980-2000) mener at de gennem deres individuelle handlinger kan gøre en forskel og føler et stort ansvar for verden. Generation Y går på arbejde for at blive udviklet af sin arbejdsplads.

81% blandt generation Z (født 2000-) mener de gennem deres personlige valg kan gøre verden til et bedre sted.

Hvilke *High Touch* kvaliteter skal man tilbyde disse unge generationer på Stevns?

Boligtrends hos de unge i dag:

Hver for sig - i nye forpligtende fællesskaber (bare ikke på den gammeldags kollektiv-måde).

De unge (generation Alpha) føler et stort ansvar for at vedligeholde de fællesskaber de er en del af. Det gælder om at tænke anderledes fordi boformer og familieformer ændrer sig og hele måden vi har lyst til at bo på ændrer sig.

Flere og flere voksne og børn bor i bofællesskaber. Kan Stevns være et sted, hvor man har nye bofællesskaber?

Tilbage til naturen

En af de positive ting, vi har fået ud af corona-krise er, at vi er kommet ud i naturen. Samtidig har naturen fået en pause. Der er næsten ingen fly i luften, luften er blevet renere, og i Venedig kan man fx se havbunden igen.

I 1950 bestod 60% af en husstand af 2 voksne og 2 børn

I 2016 var det 18% af en husstand der bestod af 2 voksne og 2 børn

45% vil gerne bo i fællesskaber

Vi længes efter naturen, fordi vi er en del af naturen.

84% af danskerne oplever at friluftsliv øger deres livskvalitet.

80% oplever at friluftsliv har en positiv effekt på deres sundhed.

53% af danskerne bruger mindre end 1 time i naturen til daglig.

85% af danskerne længes efter mere natur

Trend: Giv dem nøglerne tilbage

Tænk ud af boksen som kommune i forhold til de unge – og udvis fleksibilitet. Få jeres ambitioner til at spille sammen med reglerne.

Eks. The Normanns – instagram kendisser – som har fået sat Stevns på landkortet. Bak dem op og giv dem spillerum, fordi de gør tingene anderledes. Det er vigtigt at lukke ikke-lokale mennesker ind i samfundet, folk der ikke ligner dem, der allerede bor der. Så vil de tiltrække ligesindede, som kan skabe spændende ting i kommunen. Giv medvind til udviklingen – ambitionerne skal hænge sammen med reglerne. Eks. Det var et stort problem med times-parkering ved stranden i Klitmøller, når nu surfer er flere timer på havet.

Eks. Torup/Dyssekilde som er en øko bydel i Halsnæs Kommune, som fik lov at bruge en mark til formålet. Det har fået nye mennesker med nye idéer til kommunen.

Det, der skal til for at flytte unge mennesker, er hvis Stevns kan lokke med en anden tilværelse – en start på en frisk. Fortæl dem, at I har det hele. At der er mulighed for at starte noget op selv, og få fingrene i de bløde værdier igen, et nyt liv. Lad være med at tale om at folk kan pendle til København for job. Find ud af hvordan I kan tilbyde dem nye fællesskaber, mere natur, "mega lækkert vand" og mere fritid.

Hvilke drømme har folk og hvordan kan vi hjælpe med at realisere dem? Det er vigtigt at være loose, og gå med på de idéer folk har.

Hvad gør Stevns speciel og hvordan kan Stevns byde ind i forhold til de tendenser der er hos de unge?

Tilbyd dem frihed – åbn naturen op og lok folk til Stevns.

The more high tech we become, the more nature we need.

Stevns natur er jeres positioneringsplatform.

Line Krogh Lay runder af inden pausen:

Flemming Møldrups foredrag kan kobles sammen med de fire visioner, som Stevns Verdensmål har besluttet sig for at arbejde efter. Udvalget har bl.a. en stor vision om at få mere vild natur på Stevns.

Lige nu har Stevns nemlig kun 2 % natur, da det meste af Stevns består af konventionelt landbrug.

På Stevns bor lige nu 70% af borgerne alene eller sammen med én anden i store boliger.

Foredrag med Thomas Ravn-Pedersen fra Verdensmålsakademiet

TRP præsenterer sig som journalist og direktør i Verdens Bedste Nyheder og Verdensmålsakademiet og viste et klip fra en ny dokumentar "Nations United" om hvordan verden midt i corona-krisen har en historisk mulighed for at løse verdens største problemer som klimakrisen, hvis vi står sammen.

Corona-krisen, klimakrisen og de store protester vi ser mod social uretfærdighed har skabt en unik mulighed for at bygge verden op på ny til det bedre. Den vej vi har gået af indtil nu, fører nemlig ingen steder. Vi er nødt til at ændre kurs. Filmen *Nations United* er lavet i anledning af, at FN fylder 75 år og Verdensmålene fylder fem år.

FN's 2015 mål, som blev formuleret i 2000, handlede primært om at løfte de fattige lande. I 2015 blev målene afløst af FN's 17 verdensmål. De 17 verdensmål omhandler mål som vedrører os alle – også her i Danmark, hvor vi især har brug for at kigge på de verdensmål der handler om 'ansvarligt forbrug' og biodiversitet og CO2 udledning.

Kernen i verdensmålene er, at 'Ingen må lades i stikken'. Målene er formuleret i 35 siders forhandlet tekst, som beskriver hvorfor vi er tvunget til at ændre vores livsstil i mere bæredygtig retning.

Partnerskaber for fremtiden (mål nr. 17) er måden, hvorpå vi skal nå målene.

Visionen kan sagtens løbe ud i sandet, for aftalen er ikke bindende. Vi skal derfor som borgere blive klar over, hvad verdensmålene går ud på og forstå, at de er afgørende for vores fremtid.

Verdensmålene er et nyt fællessprog for bæredygtighed. Verdensmålene skal gøres berømte så vi ikke glemmer dem.

Verdensmålsakademiet

Der er rigtig gode resultater for børns læring og trivsel, når verdensmålene kommer på skoleskemaet i

Folkeskolen. Verdensmålsakademiet underviser unge ildsjæle i Verdensmålene, så de bliver klædt på til at være ambassadører for Verdensmålene i deres organisationer og lokalsamfund.

Verdensmål i kommunerne

Flere kommuner sætter nu fokus på verdensmål:

- I Rebild har man lavet et katalog 'Sådan vil Rebild arbejde med verdensmål'.
- I Syddjurs Kommune har man ansat en 'bæredygtighedskoordinator'.
- Som den første kommune i Danmark har Gladsaxe Kommune indarbejdet FNs verdensmål i sin overordnede strategi, Gladsaxestrategien. Gladsaxe Kommune har også bygget første svanemærkede institution, bygget af genbrugsmaterialer fra nedrevet skole.
- I Randers Kommune har man lagt natur til etablering af vild natur.
- Bibliotekerne er også med og flere steder er der holdt borgermøder med fokus på verdensmål.
- Erhvervslivet er også meget obs på Verdensmål.

Kendskabet til verdensmål stiger

Antallet af artikler om verdensmål bliver ved med at stige – og danskerne kendskab til verdensmål er ligeledes stigende. Start med børn og unge – trivsel og arbejdsglæde.

Verdensmål i Folketinget

Statsministerens udmelding er også at Danmark aktivt skal arbejde med Verdensmål. Verdensmålene er politiske, men ikke partipolitiske og formår derfor at samle partierne på tværs. Nikolaj Wammen ønsker at genopbygge Danmark i tråd med verdensmålene.

Også forbrugernes ansvar

Som forbruger/familier har vi hver dag mulighed for at træffe bæredygtige valg, når vi handler ind og når vi vælger hvor vi vil tage på ferie etc.

169 delmål

De 169 delmål gør verdensmålene konkrete og handlingsorienterede.

Verdensmålenes årti

Thomas håber vi er på vej ind i bæredygtighedens tidsalder – som et afgørende vendepunkt i historien.

Visionerne for Verdensmål på Stevns

I Stevns vision har I fat i mange af verdensmålene og delmålene – det er et fantastisk udgangspunkt for handling.

Debat og spørgsmål fra salen til Flemming Møldrup, Thomas Ravn-Pedersen og Line Krogh Lay:

Line: Den boligpolitik vi er i gang med, kan være nøglen til at skabe forandring på Stevns ift. at løfte verdensmålene. Nu går der en proces i gang med borgerinddragelse. Temaerne i Boligpolitikken er bl.a.:

Boliger for alle

Strategisk udvikling

Liv i landsbyer og landdistrikter

Plads til vildskab

Grønne boligområder med høj biodiversitet

Nudging til borgerne: Giffri have

Synligt vand

Stisystemer

Klima- og Miljøvenlig byggeri: fx miljø-certificeringer, lang holdbarhed af huse (100 år).

Grønne forbindelser fx flere cykelstier og grønne transportmuligheder som offentlig transport og dele-biler.

Glidende overgang mellem by og land.

Line fortæller videre: Da vi havde besøg af Signe Wenneberg den 12. september talte hun om, at man skal maksimere sin egen indsats og vise sine bæredygtige handlinger til omverdenen fx på de sociale medier. Hvordan kan man som kommune gøre det?

Flemming: Som kommune kan I anvise en vej. I skal være den klogeste pige i klassen, ikke den smukkeste. I skal være ærlige og indrømme, at det her godt kan tage tid og I skal tage folk med i hånden. Undersøgelser viser, at folk gerne vil handle bæredygtigt men er i tvivl om hvordan. Man kan også maksimere ved at indrømme, at vi er på en rejse sammen.

Thomas: Et godt eksempel er det økologiske slagteri, Hanegal, som har arbejdet ærligt med verdensmål og indrømmer, at det kan være svært, og de har også involveret deres medarbejdere. Jeg vil også foreslå jer, at være ærlige og fortælle det højt, der hvor det halter og give udtryk for at I vil rykke på det, og fortælle at det er jeres vision. Hjælp hinanden med at være ambitiøse og glem de politiske julelege. Vær modige.

Line: Der er bred opbakning til verdensmål i kommunen.

Publikum: Tak til Flemming for at sige, at kommunen gerne må hjælpe borgerne med at gøre det nemt og konkret at handle mere bæredygtigt.

Flemming: Nogle gange vil vi famle, men vi må ikke være bange for at snuble – vi skal bare være ærlige om at det kan være svært.

Publikum. Da vi borgere skal være med til at løfte verdensmålene er det vigtigt med ejerskab. Hvordan kan man gøre det som kommune, så folk virkelig føler de bliver hørt?

Line: det er også vores udfordring på Stevns, og derfor vi har nedsat et paragraf 17,4 udvalg for verdensmål med borgere i. Der hvor det bliver interessant, er når vi møder nogle andre end dem vi plejer at møde til vores høringer.

Publikum: "Fællesskaber" har I begge været inde på, og det kan netop være rammen for 'bæredygtighed'.

Publikum: Permatopia har på lørdag et oplæg om økosamfund og hvad øko bofællesskaber kan: fx øge livstilfredshed og skabe bæredygtige husholdninger.

Publikum: Kan man gøre noget for at gøre det lettere at dele energi (på soltage fx)?

Line: I nye boligområder giver det mening at indtænke fælles løsninger på energiområdet.

Thomas: Kan man give fripas til at nogen kan prøve noget af ift. bæredygtig energi?

Flemming: Som borgere har I også et ansvar for at bringe bæredygtige forslag på banen og fx møde op til høringer og byde ind.

Line: Vi skal skabe bæredygtige løsninger sammen. Og I må gerne fortælle andre, hvad I har hørt her i dag.

Flemming og Thomas: Har I et yndlingsverdensmål?

Thomas: Bl.a. Ligestilling og partnerskaber for handling.

Flemming: Ansvarligt forbrug. Vi er nødt til at tænke over vores forbrug og måde at leve på.

Publikum: Lovgivning og lokalplaner bygger på gammeldags tænkning. Kan I ikke også lave 'naturplaner' og 'naturstrategier'? – ikke kun byggestrategier.

Flemming: Hvorfor har vi ikke et naturministerium. Biodiversitet forsvinder i snakken om klima. Jeg er oprigtig bekymret for biodiversitet. Se DR's programmer med Bonderøven "Giv os naturen tilbage". Lad være med at klippe grøftekanterne. Jo mere natur vi har, jo bedre har menneskene det.

Thomas: Prøv at snakke mere sammen på tværs af jeres forvaltninger, bliv grønne sammen og tænk ud af boksen. Prøv hvert år at skabe et nyt grønt samarbejde på tværs i kommunen.

Line til publikum: Maksimer jeres indsats – blær jer med jeres vilde område i haven.

Thomas: Der er noget i gære – vild natur er blevet smart natur med insekthoteller

Publikum: Folk vil gerne have grønt i boligområderne, men naturen kræver plads og det koster også noget. Bundlinjen bliver mere beskeden for byudvikleren – der skal naturudvikles.

Flemming: Tænk lidt vildt, ryk grænsen, byd ind med ideer og bliv konstruktiv.

Thomas: Tænk Social og Sundhed ind med Teknik og Miljø. Hvert udvalg skal tænke et usædvanligt samarbejde hvert år.
